

PÄŤ ROKOV S DEMAGOG.SK 2010 AŽ 2014

VERONIKA HINCOVÁ FRANKOVSKÁ
MATÚŠ SLOBODA
RICHARD Q. TURCSÁNYI

demagog.sk
factcheck politických diskusií

SGI
Slovak Governance Institute
Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

OBSAH

1. Zhrnutie	3.
2. O projekte Demagog	6.
3. Kto, kde, kedy a s kým rečnil	8.
4. Politici	10.
5. Politické strany	13.
6. Charakteristika rokov: 2010 - 2014	15.
7. Špeciály	25.

1. ZHRNUTIE HLAVNÝCH ZISTENÍ

KTO JE NAJVÄČŠI KLAMÁR?

Demagog.SK nehodnotí, či politici klamú, keďže je nemožné posúdiť úmysel politika pri použití nepresných údajov a informácii. Rovnako nehodnotíme ani závažnosť faktickej nepresnosti. V prípade, že politik uvedie nepresnú informáciu, hovoríme o nepravde. V prípade, že politik pracuje s presnými údajmi, ale používa ich v nekorektnom kontexte, hovoríme o zavadzanií.

Pri analyzovaní nesprávnych výrokov sa však dá rozlíšiť, či si politik nesprávnym údajom svoju vyjednávaciu pozíciu vylepšuje, alebo nie. V prípade, že sa jedná o vylepšenie pozície, je na mieste diskutovať o tom, či sa jedná o zámernú politickú stratégiu. Podozrenie rastie v prípade ak si politik nesprávnym údajom opakovane vylepšuje svoju pozíciu.

Časté a fakticky presné používanie faktov však nemusí nutne znamenať, že politik je "dobrý". Používanie presných faktov minimálne znamená, že sa politik v danej téme vyzná a jeho argumentácia je postavená na faktoch, nie na dojmoch. Pravdovravnosť politika tak môže byť jedným z dôležitých indikátorov pri rozhodovaní o voličskej podpore.

KTO HOVORIL NAJČASTEJŠIE PRAVDU?

Spomedzi 15 politikov s najvyšším počtom overených výrokov od spustenia projektu do 31. decembra 2014 sa na prvej priečke umiestnil Richard Sulík (SaS), keď 85,5 % overiteľných výrokov bolo hodnotených ako pravdivých. Tesne za ním s odstupom menej než jedného percentuálneho bodu nasleduje Radoslav Procházka (Siet') s pomerom pravdivých výrokov 84,7 %. S o niečo väčším odstupom za nimi nasledujú expremiérka Iveta Radičová, Jozef Kollár (v minulosti SaS a NOVA, dnes SKOK!), Béla Bugár (v minulosti SMK, dnes MOST-HÍD), Jan Figeľ (KDH) a Peter Kažimír (SMER-SD).

KTO NAJČASTEJŠIE HOVORIL NEPRESNÉ VÝROKY?

Podľa štatistík Demagog.SK sa počas rokov 2010-2014 umiestnil najhoršie, spomedzi 15 politikov s najvyšším počtom overených výrokov, bývalý predseda NR SR Pavol Paška (SMER-SD), ktorý používal nepravdivé alebo zavadzajúce fakty v 37,2 % svojich overiteľných výrokoch. Paška sa umiestnil pred svojimi štyrmi straníckymi kolegami - ministrom Robertom Kaliňákom, premiérom Robertom Ficom, Dušanom Čaplovičom a Marekom Maďaričom (všetci SMER-SD).

KTO NAJVIAC A NAJMENEJ ČASTO POUŽÍVAL NEOVERITEĽNÉ ARGUMENTY?

Na základe našich dát môžeme za najviac "neoveriteľného" politika vyhlásiť Dušana Čaploviča (SMER-SD), ktorý hovoril neoveriteľné fakty vo viac ako štvrtine všetkých svojich výrokov (26,8 %). Nasledujú Iveta Radičová a Ivan Mikloš, u ktorých sme v priemere každý piaty vyslovený výrok hodnotili ako neoveriteľný.

Najmenej neoveriteľných faktov sme zaznamenali u Pavla Freša (SDKÚ-DS), u ktorého sme nevedeli overiť 8,7 % jeho výrokov.

KTORÉ POLITICKÉ STRANY MAJÚ NAJLEPŠIE A NAJHORŠIE ŠTATISTIKY?

Pri súčte výrokov strán vyšla celkovo najlepšie strana SaS, ktorej predstavitelia hovorili až v 83,9 % prípadov overiteľných výrokov čistú pravdu. SaS tak nechali za sebou druhú najlepšiu stranu v tomto ohľade MOST-HÍD (78 %) a tretiu SDKÚ-DS (77,9 %).

Naopak, na opačnej strane spektra sa umiestnila SNS, ktorej predstavitelia hovorili pravdu v 60,8 % overiteľných výrokov. Druhá najhoršia strana bola SMER-SD s 69,5 % pravdivých výrokov.

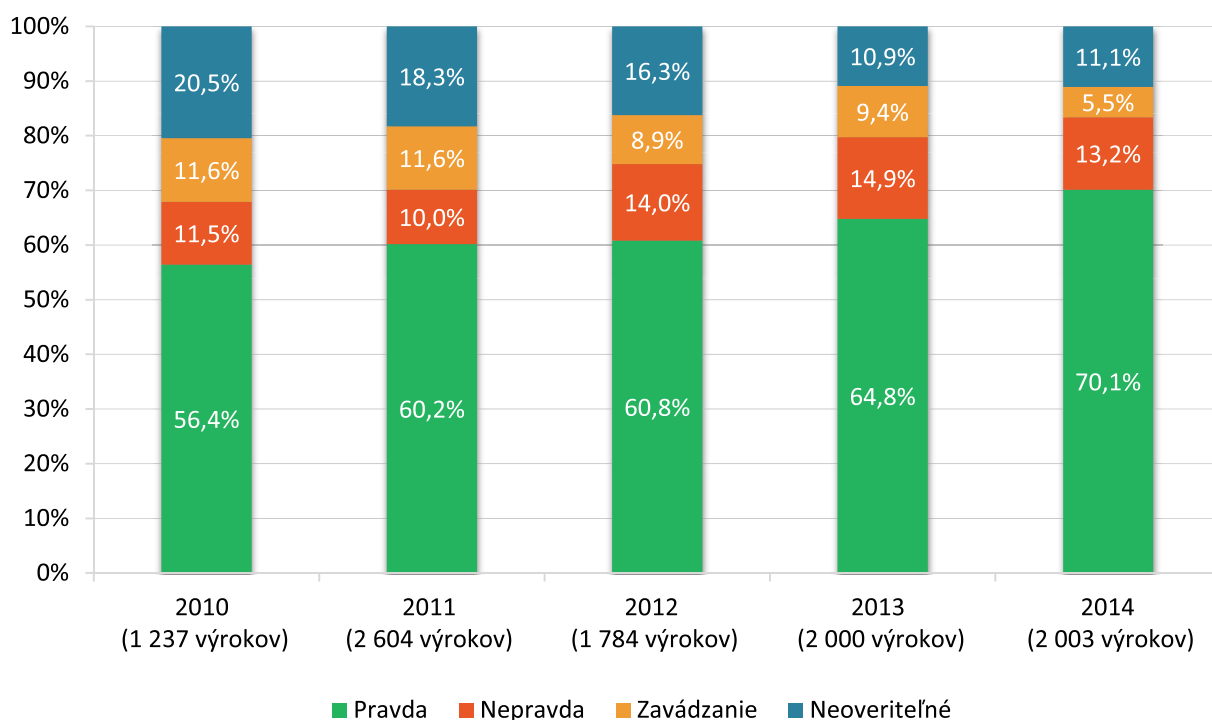
ZLEPŠUJÚ SA POLITICI V POUŽÍVANÍ FAKTOV OD ROKU 2010?

Na základe takmer desať tisíc overených výrokov v rokoch 2010-2014 sa dajú vysledovať dva základné trendy. Na jednej strane, rastie podiel pravdivých výrokov. V roku 2010 bol ich podiel 56,4 %, kým v roku 2014 to bolo už 70,1 %. Na druhej strane sme však v rokoch 2010-2013 nezaznamenali pokles nepravdivých a zavádzajúcich výrokov, ich pomer osciloval okolo úrovne približne 23 %. V roku 2014 sa však zlepšil aj tento ukazovateľ, keď len 18,7 % všetkých výrokov sme hodnotili ako nepravdivé alebo zavádzajúce.

Rok 2014 bol však špecifický tým, že sa konali tri voľby - prezidentské, komunálne a voľby do Európskeho parlamentu. Kandidáti na prezidenta a do európskeho parlamentu pri tom vykazovali nadpriemerne vysokú faktickú presnosť.

Rovnako zaujímavý je každoročný pokles podielu neoveriteľných výrokov, ktorý môže byť spôsobený aj tým, že pribúda množstvo informácií zverejnených na webe.

Graf č. 1 Štatistika Demagog.SK v jednotlivých rokoch

ČO BOLI NAJČASTEJŠIE FAKTICKÉ NEPRESNOSTI?

Obľúbenými faktickými nepresnosťami politikov sú vo všeobecnosti ekonomické údaje o nezamestnanosti, deficite, ekonomickom raste, porovnania Slovenska s inými krajinami a predchádzajúcimi vládami. Špecifickou témou je stavba ciest a najmä diaľníc, kde politici z oboch strán spektra často narábajú s nepresnými číslami.

Jednotlivé faktické nepresnosti sa zvyknú v určitých obdobiach opakovať. V drvivej väčšine prípadov pri tom politik nie je opravený svojim oponentom ani moderátorom, a to ani v prípade niekoľkonásobne opakovaných nesprávnych informácií.

Počas obdobia Radičovej vlády sa politici strany SMER-SD snažili prezentovať prvú Ficovu vládu ako ekonomicky schopnú a opakovali nepravdivý výrok, že odovzdávali krajinu s najvyšším ekonomickým rastom v EÚ. Naopak, vtedajší koalíční politici zase často narábali s nesprávnymi faktami ohľadom deficitu Slovenska, keď vylepšovali svoje konsolidačné úsilie a naopak, v horšom svetle prezentovali rast deficitu počas prvej Ficovej vlády.

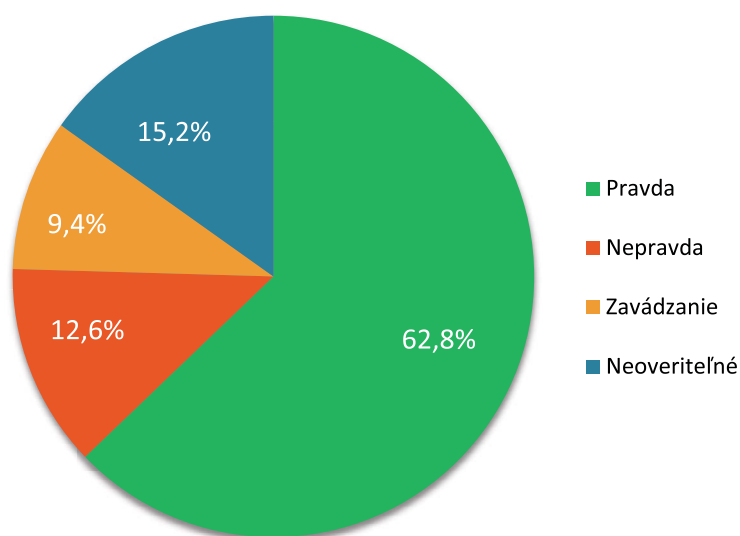
Po nástupe druhej Ficovej vlády boli častými faktickými omylmi opozičných politikov zveličovanie údajov o nezamestnanosti. Smer sa naopak snažil prezentovať svoju konsolidáciu verejného dlhu ako úspešnú a otáčal argument pravicových politikov, keď obviňoval Radičovej vládu, často nepresnými údajmi z toho, že zadĺžila Slovensko.

2. O PROJEKTE DEMAGOG

Projekt Demagog.SK vznikol ako dobrovoľnícka a nezávislá iniciatíva v roku 2010, odkedy overuje výroky politikov vo verejnom priestore, predovšetkým v politických diskusných reláciách. Faktické výroky analyzuje a porovnáva s voľne dostupnými objektívnymi dátami a zaraďuje ich do štyroch presne definovaných kategórii: pravda, nepravda, zavádzanie a neoveriteľné.

V období 2010-2014 Demagog.SK overil celkovo 9632 výrokov: 6 053 výrokov bolo označených ako pravdivé, 1 215 ako nepravdivé, 904 ako zavádzajúce a 1460 ako neoveriteľné¹:

Graf č. 2 Štatistika Demagog.SK 2010-2014

Po dvoch rokoch fungovania na Slovensku sa Demagog po prvý krát rozrástol - o český partnerský projekt. V ukončenej diskusnej sezóne 2013/2014 pribudli k slovenskému a českému Demagogu aj jeho mladší súrodenci v Maďarsku (idemagog.HU) a Poľsku (Demagog.org.PL). Všetky štyri projekty spolupracovali pri analýzach volieb do Európskeho parlamentu a do budúcnosti plánujú ďalšiu spoluprácu.

Projekt Demagog.SK od svojho vzniku sezónne financoval svoje aktivity z mnohých grantových aktivít:

- program Európskej únie Mládež v akcii- International Visegrad Fund
- Stefan Batory Foundation
- Open Society Institute v spolupráci s časopisom V4 Revue
- grant Veľvyslanectva USA v Bratislave na podporu kultúrnej a mimovládnej činnosti
- ďalšie financie projekt získal za publikované texty a analýzy na stránkach SME, Denník N a HN
- inštitucionálnu a organizačnú podporu projektu poskytuje Inštitút SGI
- Finančná podpora ESET a Veľvyslanectva USA v Bratislave na vývoj aplikácie pre iOS a Android Demagóg do vrečka. Vďaka tímu GoodRequest za vývoj aplikácie.

¹ Ďalšie informácie o našej metodológii sú k dispozícii na webovej stránke www.demagog.sk.

Špeciálna vďaka nefinančnej podpore od spoločnosti NEWTON Media, poskytovateľovi monitoringu médií a mediálnych analýz, ktorý na analytickom webe Medan.SK sleduje politické diskusie v rámci rubriky Kto rečnil.

Za príležitosť pravidelne publikovať články a komentáre na názorových stránkach denníkov a internetových portálov špeciálne ďakujeme denníku SME, Denníku N a portálu Jetotak.SK.

Ďakujeme všetkým za ich podporu a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu!

TÍM DEMAGOG.SK

Demagog.SK, prvý z rodiny projektov Demagog, vznikol ako dobrovoľnícka a nezávislá iniciatíva Mateja Hrušku a Ondreja Luntera, študentov Masarykovej univerzity v Brne. Projekt bol oficiálne spustený 3. marca 2010. Začiatkom roku 2013 došlo v rámci Demagog.SK ku generačnej obmene, od kedy sú koordinátormi Demagog.SK Veronika Hincová Frankovská, Matúš Sloboda a Richard Q. Turcsányi. Počas piatich rokov pôsobili dlhší čas na pozíciách senior analytikov aj Peter Ondriáš, Tomáš Madleňák a Tibor Javorek. Projekt by však nikdy nebol schopný fungovať bez vyše 50 junior analytikov, väčšinou pochádzajúcich z radov vysokoškolských študentov, ktorí sa počas piatich rokoch trvania projektu vystriedali v tíme. Ako tím Demagog.SK pracuje, si môžete pozrieť aj na inštruktážnom videu (TU).

MÁ VÔBEC ZMYSEL TO, ČO ROBÍ DEMAGOG.SK?

Projekt Demagog.SK vznikol pred piatimi rokmi a medzičasom sa rozrástol o veľmi úspešný český projekt Demagog.CZ a v poslednej sezóne aj o poľský a maďarský projekt. Projekt v priebehu svojho pôsobenia publikoval 132 komentárov predovšetkým v Denníku SME, Denníku N, Hospodárskych novinách a viacero článkov vo V4 revue, na portáli Jetotak.SK a v iných periodikách. Výsledky a štatistiky projektu sú citované médiami, politikmi aj blogermi. Za úspech považujeme aj fakt, že samotní politici Demagog.SK sledujú a možno aj vďaka našej kontrole si viac dávajú pozor na svoje vyjadrenia v televíznych diskusiách. Projekt opakovane spomína predseda vlády Robert Fico, či bývalá premiérka Iveta Radičová. Na Demagog.SK sa obrátili viaceré ministerstvá a politici naprieč politickým spektrom s doplňujúcimi informáciami či so žiadosťami o korigovanie hodnotenia.

Politická diskusia má byť podľa nás postavená na overiteľných faktoch a nie pocitoch. Veríme, že naša činnosť k tomu prispieva.

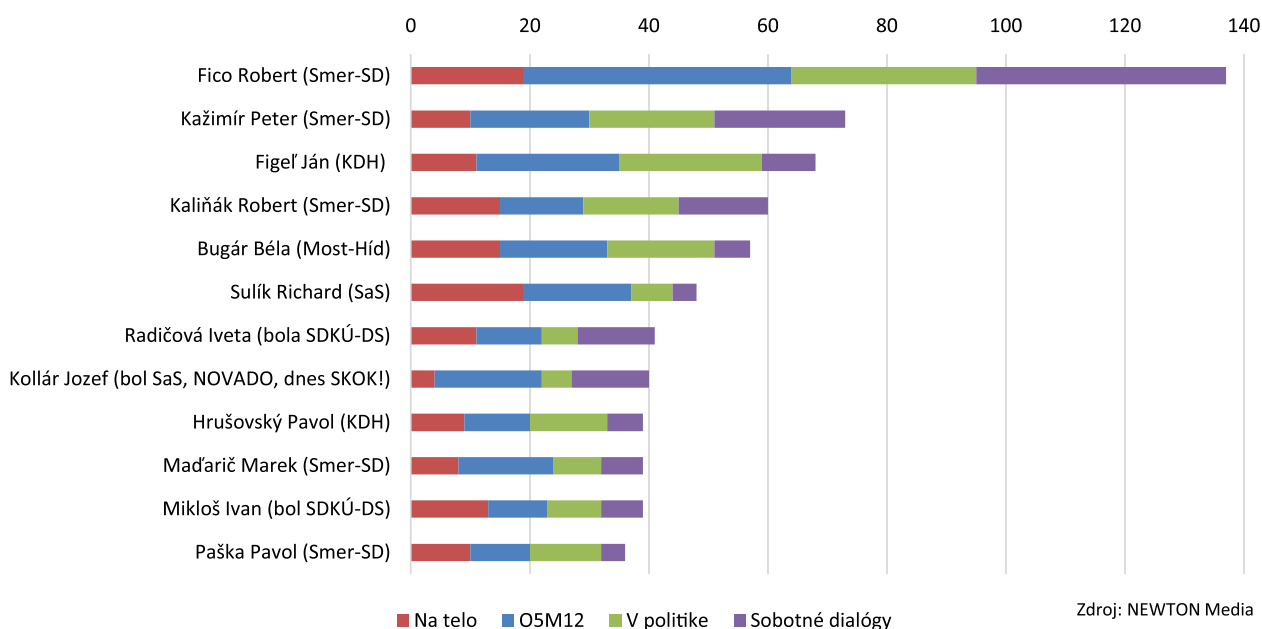
3. KTO, KDE A KEDY REČNIL

Na základe dát spoločnosti NEWTON Media, ktorá na webe MEDAN.SK zaznamenáva základné kvantifikovateľné údaje politických diskusií, sa môžeme pozrieť na to, ktorí politici sa najčastejšie objavovali v reláciách od roku 2010 do konca roka 2014. Suverénom je Robert Fico, ktorý sa objavil v televíznom alebo rozhlasovom štúdiu 137-krát. V prvej trojke sa ďalej nachádza súčasný minister financií Peter Kažimír a predseda KDH Ján Figeľ. Podľa mediálneho analytika NEWTON Media Martina Gondu sa v uplynulých piatich rokoch médiá prirodzene zameriavali na hlavných aktérov slovenskej politiky a hoci sa v diskusných reláciách vymenilo za päť rokov viacero moderátorov, za sledované obdobie nemožno hovoriť o významných zmenách v prístupe politikov a moderátorov k politickým diskusiám.

Zároveň je zaujímavé sledovať, že žiaden z moderátorov diskusných relácií z doby vzniku projektu Demagog pred piatimi rokmi dnes už politické relácie pravidelne nemoderuje. Pri pohľade na zloženie politikov naopak veľké zmeny nie sú. Výsledkom je aj preto značný nepomer v skúsenostiach politikov a moderátorov.

Za posledný rok z noviniek zaujal formát Rádia Expres Naživo s Branislavom Závodským a moderátorský výkon Zuzany Hanzelovej, ktorá občasne moderuje reláciu Z prvej ruky na Rádiu Slovensko. Oceňujeme aj snahu moderátora O5M12 Martina Strižinca, ktorý v snahe o kvalitnú prípravu pred reláciou oslovil Demagog.SK. Pravidelná spolupráca z toho však zatiaľ nezvyšla.

Graf č. 3: Top 10 politici podľa účasti v debatách 1.1.2010 - 31.12.2014

NATELO

Posledná pravidelná relácia Na telo, ktorá je neodmysliteľne spájaná s moderátorkou Zlaticou Puškárovou, bola odvysielaná pred letom 2013. Zaujímavé je, že s moderovaním relácie vypomáhal Gábor Grendel, dnes už predstaviteľ NOVA. Na telo patrila medzi prvé relácie, ktoré Demagog.SK

overoval a z celkovo odvysielaných 137 relácií Na telo sme overili 103-krát.

Podľa mediálneho analytika Martina Gonda bola sila formátu v nastavení - jeden hosť vs ostrá moderátorka. Dodáva, že neskôr sa častejšie zaraďovali duely politikov. Tie boli určite atraktívne pre divákov, no ich vecná aj obsahová úroveň pomaly klesala. Medzi najčastejších hostí patrilo okrem Roberta Fica aj Richard Sulík, ktorí obaja sedeli v štúdiu 19-krát. Nasledovali Robert Kaliňák, Béla Bugár a Ivan Mikloš.

SOBOTNÉ DIALÓGY

Sobotná rozhlasová diskusná relácia bola podľa mediálneho analytika Martina Gonda zo spoločnosti NEWTON Media svetlým miestom na poli politických diskusií. Moderátor diskusie je Branislav Dobšinský, ktorý je zároveň povereným vedúcim rozhlasového spravodajstva RTVS. Gonda dodáva, že moderátor je nekompromisným hosťiteľom pozvaných politikov, neraz nesleduje mediálnu bublinu, ale diskusiu od prvej otázky postaví na základných faktoch.

Suverénne najčastejším hosťom v tejto relácii je Robert Fico, ktorý sedel vo viac ako jednej pätine všetkých odvysielaných Sobotných dialógov (22,5 %). Dôvodom je aj to, že je dlhodobou zaužívanou pravidlom pozývať súčasného predsedu vlády každú poslednú sobotu v mesiaci. Aj vzhľadom na pôvodný zámer projektu Demagog.SK - overovať televízne nedeľné debaty, Demagog.SK reláciu Sobotné dialógy neoveruje. Jedinou výnimkou bolo špeciálne vysielanie prezidentského súboja Roberta Fica a Andreja Kisku.

Mediálny analytik Martin Gonda pri tejto relácii ďalej vyzdvihuje jej následnú citovanosť v iných médiách avšak chýba mu, že doteraz nemala zo strany RTVS imidžovú kampaň.

O 5 MINÚT 12 A V POLITIKE

Hoci ide o pravidelné nedeľné diskusné relácie dvoch konkurenčných televíznych staníc, oba formáty sú prakticky totožné čo sa týka výberu tém, hostí a prístupu moderátorov. Obe relácie najčastejšie pozývali trojicu politikov Robert Fico, Ján Figeľ a Peter Kažimír.

V období piatich rokov sa v oboch reláciách menili moderátori. O 5 minút 12 moderovali pred Martinom Strižincom Marta Jančkárová a Radovan Slobodník. Reláciu V politike moderoval Richard Dírer a René Medzihradský.

Robert Fico je vôbec najčastejšie pozývaný do diskusnej relácie O 5 minút 12, keď sa v priemere objavil takmer v každej štvrtej odvysielanej relácii za posledných päť rokov (23,3 %). V takejto frekvencii mu nemôže konkurovať žiaden politik. Približuje sa k nemu len Ján Figeľ, ktorý sedel v priemere v každom siedmom odvysielanom O 5 minút 12. V relácii V politike je opäť Fico najčastejším hosťom, keď sa v priemere objavil v každej šiestej debate na TA3 (16,7 %). V tesnejšom závесе nasledovali Ján Figeľ (12,7 %) a Peter Kažimír (11,1 %).

Martin Gonda uvádza, že obe debatné relácie poskytujú politikom dostatočný priestor na vyjadrenie názorov, neraz i na zopakovanie ich stanovísk, ktoré boli celý týždeň dostupné vo všetkých spravodajstvách. Moderátori zvyknú otvoriť diskusiu otázkou: "Tak ako to teda je?". Touto otázkou prirodzene celú tému a nasledujúce minúty úplne odovzdajú do rúk politikov. Tí tak majú veľký priestor na politické postoje a kliše. Moderátor často zasahuje až neskôr, keď sa rozbehnutí politici nevedia zastaviť. Ako sme už viackrát zdôrazňovali, takéto relácie často zostávajú len v rovine rétorických cvičení.

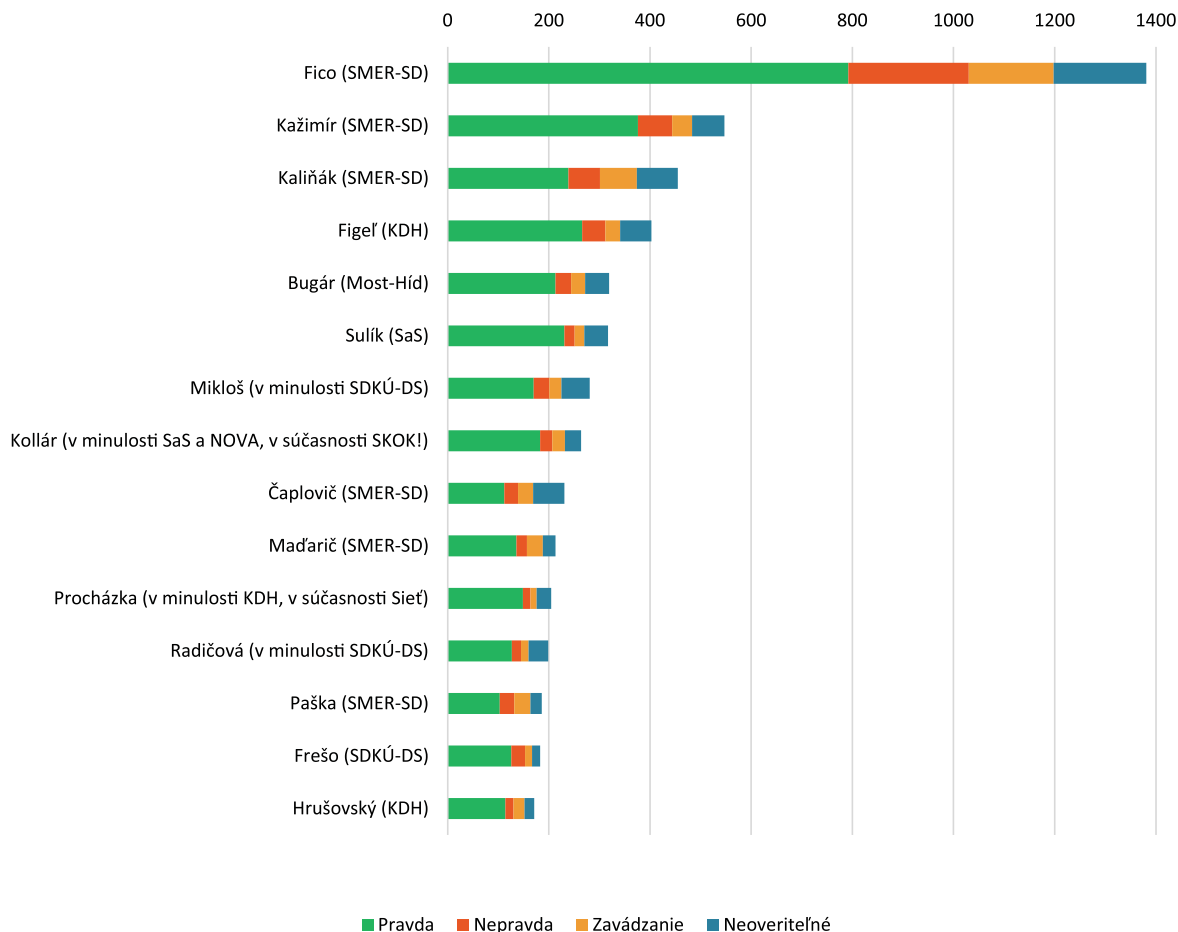
4. POLITICI

Demagog.SK za svoje päťročné pôsobenie overil výroky približne 160 politikov. Mnohí z nich sa objavovali len pri niektorých špecifických témach a viacerí medzičasom ukončili svoje pôsobenie v politike. Pre dostatočne vierohodnú analýzu štatistík uvádzame a porovnávame 15 politikov, u ktorých Demagog.SK od spustenia projektu do 31. decembra 2014 overil najviac výrokov.

Suverénne najčastejšie sme overovali Roberta Fica - až 1 381 výrokov. Dôvodom častého overovania predsedu SMER-SD je logicky fakt, že počas pôsobenia Demagog.SK bol dvakrát predsedom vlády a počas krátkej vlády Ivety Radičovej bol jednoznačným lídrom opozície. Na ďalších miestach, čo sa týka najvyššieho počtu overených výrokov, je Peter Kažimír (547) a Robert Kaliňák (455). V top 15 sa nachádza len jedna žena - Iveta Radičová (199), ktorú sme overovali predovšetkým v čase jej pôsobenia ako predsedkyne vlády SR.

Neprekvapí, že v tomto rebríčku sa nachádzajú politici, ktorí v istom momente zastávali funkcie predsedu vlády, ministra, predsedom alebo podpredsedom parlamentu, či predsedom niektorej z významných strán. Výnimkou sú Jozef Kollár (v súčasnosti SKOK!), ktorý je častým hosťom pri ekonomických témach a Radoslav Procházka, ktorý diskutoval predovšetkým od momentu ohlásenia svojej prezidentskej kandidatúry.

Graf č. 4: Top 15 politikov s najväčším počtom overených výrokov

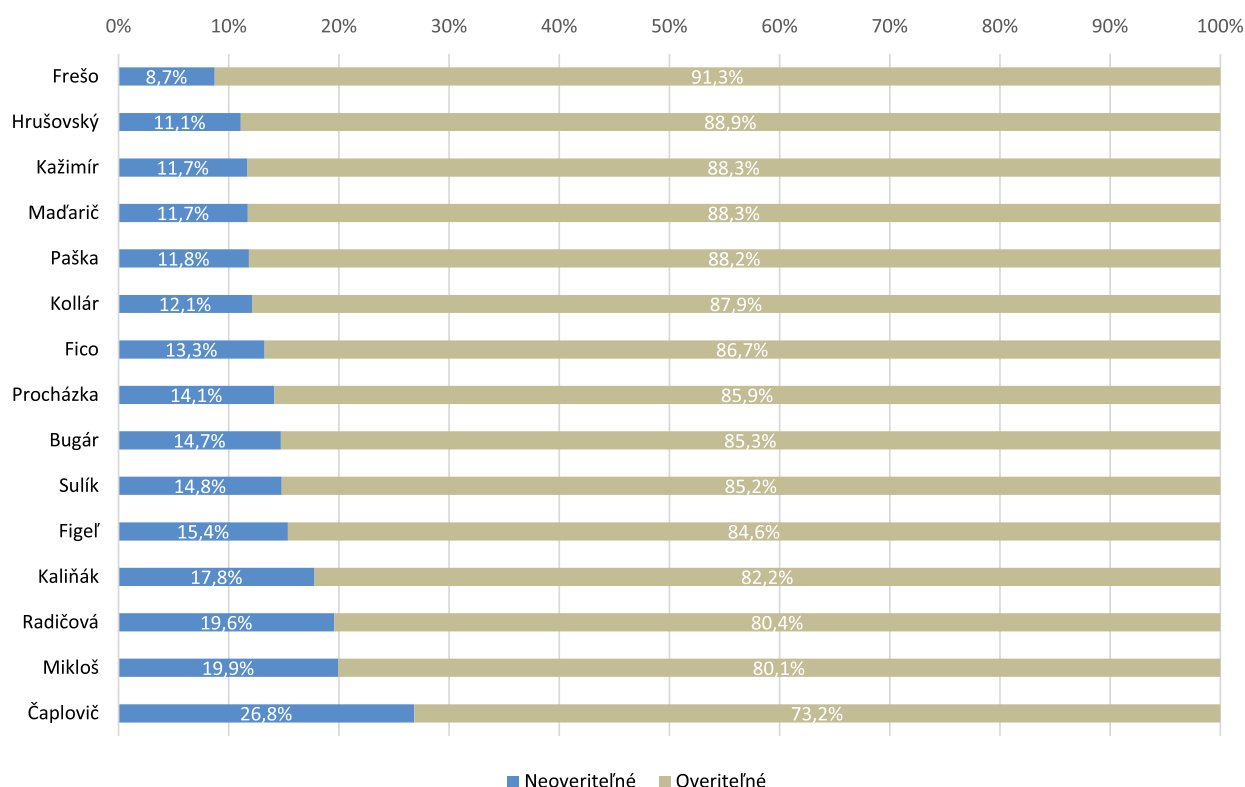
Pozrime sa teraz na to, ako často jednotliví politici používajú neoveriteľné výroky. Ako môžeme vidieť na grafe nižšie, takéto výroky tvoria nezanedbateľnú časť takmer u každého politika.

Demagog.SK hodnotí výroky ako neoveriteľné v prípade, ak výrok nevieme na základe verejne dostupných údajov jednoznačne označiť ako pravdivý, nepravdivý, alebo zavádzajúci. Politici sa radi odvolávajú na dokumenty, rokovanie pracovných skupín, či iné informácie, ktoré sú interné a nedostupné pre verejnosť. Často s takými údajmi disponujú vládni politici.

Túto skupinu výrokov je potrebné chápať ako výroky s otáznikom. Ak by sme mali k dispozícii všetky relevantné údaje a dáta, vedeli by sme výrok zaradiť do kategórie pravda, nepravda alebo zavádzanie. Aj napriek tomu, že je nutné vziať do úvahy limity našich kapacít pri hľadaní dát, nabáda vysoký podiel neoveriteľných výrokov k opatrnosti, keďže politik predkladá ako fakt niečo, o čom nevieme či je skutočne pravda.

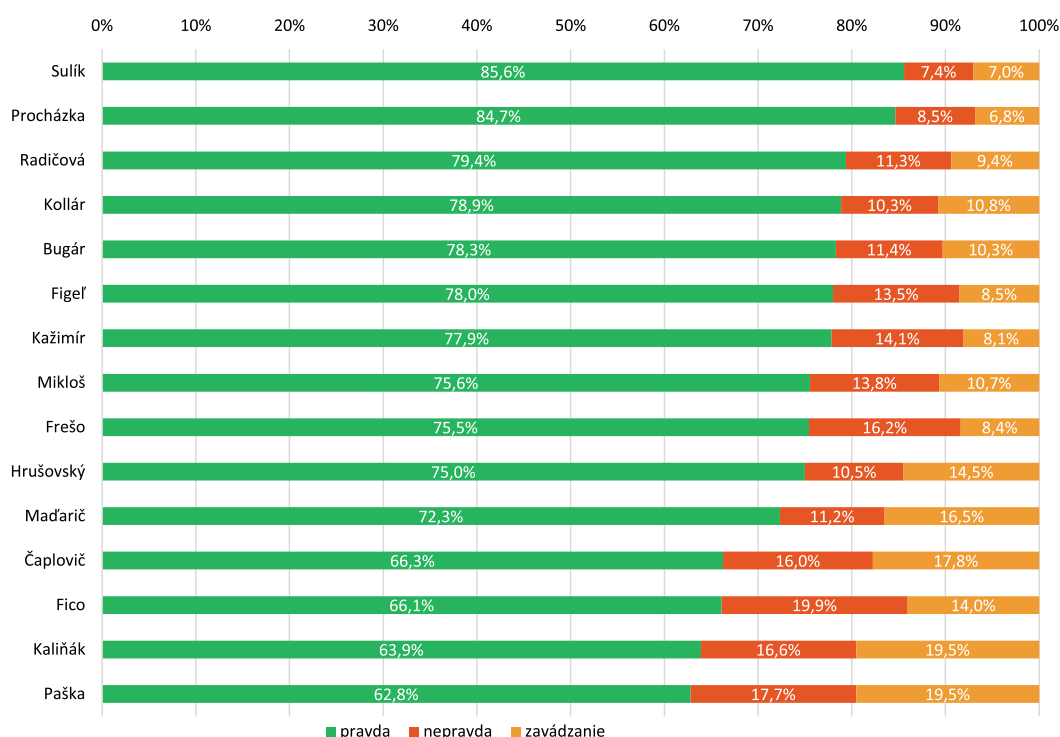
Suverénne najčastejšie neoveriteľné výroky používa bývalý minister školstva Dušan Čaplovič, keď viac ako jednu štvrtinu jeho výrokov (26,8 %) sme na základe verejne dostupných informácií hodnotili ako neoveriteľné. Takmer každý piaty výrok mali v priemere neoveriteľný Ivan Mikloš (19,6 %) a Iveta Radičová (19,9%).

Graf č. 5: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru overiteľných a neoveriteľných výrokov

Na to, aby sme vedeli povedať, ktorý z politikov je najviac fakticky presný, musíme dáta vyjadriť relatívne. Zároveň, ak abstrahujeme od neoveriteľných výrokov, získame ešte jasnejšiu predstavu o tom, ktorí politici najčastejšie hovoria pravdu a zároveň používajú nepresné (nepravdivé a zavádza-

Graf č. 6: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým výrokom (bez neoveriteľných)

júce) výroky. Z tohto pohľadu sú Richard Sulík (85,6 %) a Radoslav Procházka (84,7 %) politici, ktorí najčastejšie hovoria pravdivé výroky. Za nimi zaostáva s odstupom 5 až 8 percentuálnych bodov päťka politikov s podobným podielom pravdivých výrokov - Iveta Radičová, Jozef Kollár, Béla Bugár, Ján Figeľ a Peter Kažimír.

Na druhej strane rebríčka sa nachádzajú politici, ktorí relatívne najčastejšie používajú nepresné výroky. Piatí najhorší politici v tomto ohľade sú predstavitelia SMER-SD - Pavol Paška (37,2 % nepresných výrokov), Robert Kaliňák (36,1 %), Robert Fico (33,9 %), Dušan Čaplovič (33,7 %) a Marek Maďarič (27,7 %). Jediným z top 15 politikov, ktorý vyčnieva v pozitívnom svetle z predstaviteľov SMER-SD, je Peter Kažimír so 77,8 % pravdivých výrokov na celkovom siedmom mieste.

Naopak, najhorší z pravicových politikov v rebríčku top 15 politikov je na šiestom mieste od spodu Pavol Hrušovský (KDH), ktorý zaznamenal 25 % nepravdivých alebo zavádzajúcich výrokov.

Zo štatistiky top 15 najčastejšie overovaných politikov vyplýva, že pravicoví politici častejšie hovoria fakticky korektné výroky ako predstavitelia SMER-SD. Súboj premiérov Roberta Fica a Ivety Radičovej by tak vyhrala jednoznačne druhá menovaná, ktorá hovorila pravdu častejšie o 6,5 p. b. Súboj ministrov financií by vyhral Peter Kažimír, ktorý hovoril pravdu o 2,2 p.b. častejšie ako bývalý minister Ivan Mikloš.

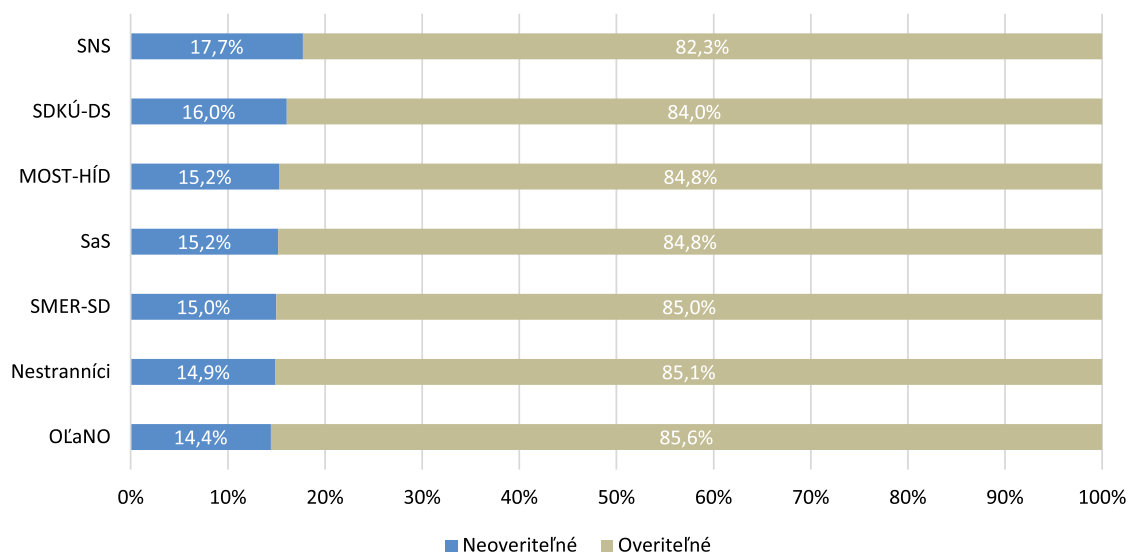
5. POLITICKÉ STRANY

V období 2010-2014 Demagog.SK overoval politikov, ktorí reprezentovali viaceré strany a hnutia. Mnohí politici nie sú členmi žiadnej politickej strany a preto ich evidujeme ako nestranníkov.

Najčastejšie overovanou stranou je SMER-SD, ktorej sme overili takmer 4-tisíc výrokov. Nasledujú SDKÚ-DS a KDH s viac ako tisícovou overených výrokov. Častými hosťami v štúdiu sú aj politici SaS a MOST-HÍD.

Politické strany, ktoré Demagog.SK počas piatich rokov overoval najviac, sú v používaní neoveriteľných výrokov relatívne vyrovnané. Politici OĽaNO v priemere najčastejšie hovoria výroky, ktoré sme vedeli na základe verejne dostupných údajov overiť. Naopak, predstavitelia SNS neoveriteľné výroky využívajú najčastejšie. Rozdiely v používaní neoveriteľných výrokov u individuálnych politikov sú však podstatne výraznejšie ako pri stranách.

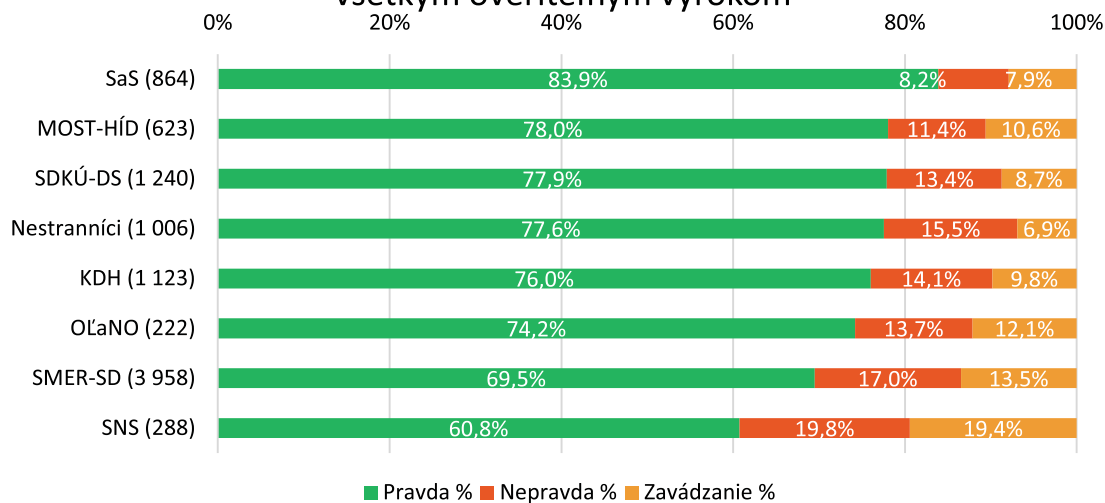
Graf č. 7: Strany podľa pomeru overiteľných a neoveriteľných výrokov

Pozrime sa teraz opäť na rebríčky politických strán podľa pomeru pravdivých výrokov na celkovom počte overiteľných výrokov. V priemere najčastejšie hovoria pravdu politici zo strany Sloboda a Solidarita (SaS). Takmer 84 % z ich 864 overiteľných výrokov bolo fakticky presných. Ide o suverénne najlepší výsledok v porovnaní s ostatnými najčastejšie overovanými stranami.

Druhou stranou v poradí, ktorej politici najčastejšie používali fakticky presné výroky, je strana MOST-HÍD (78 %). Nasleduje strana SDKÚ-DS a kategória politikov bez straníckej príslušnosti- "nestranníci", ktorí používali v priemere čisto pravdivé výroky častejšie ako politici SDKÚ-DS, KDH, OĽaNO, SMER-SD či SNS.

Graf č. 8: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom

Poznámka: V zátvorke je uvedený počet výrokov. Politické strany Sieť (52), SMK (50) a NOVA (57) do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov

Stranou, ktorá najhoršie pracuje s faktickými údajmi je suverénne SNS, ktorej predstavitelia v priemere vyslovili až štyri fakticky nepresné výroky (39,2 %) z desiatich. Predstavitelia SMER-SD sa umiestnili na predposlednom mieste keď hovorili nepravdivé alebo zavádzajúce výroky vo viac ako 30 % prípadov.

6. CHARAKTERISTIKY JEDNOTLIVÝCH ROKOV

Štatistikám v jednotlivých skúmaných rokoch kraľovali až piati politici. V roku 2010 dosiahol najvyšší pomer pravdivých výrokov Richard Sulík (SaS), v roku 2011 Jozef Kollár (vtedy SaS), v roku 2012 Pavol Frešo (SDKÚ-DS), v roku 2013 Juraj Blanár (SMER-SD) a v roku 2014 Miroslav Lajčák (nezávislý).

Na opačnej strane spektra sa umiestnili rovnako štyria politici- Ján Počiatek "viedol" s počtom fakticky nepresných výrokov v rokoch 2010 a 2011, Dušan Čaplovič v roku 2012, Ján Richter v roku 2013 a Ivan Gašparovič v roku 2014. S výnimkou bývalého prezidenta Gašparoviča tak posledné miesto v jednotlivých rokoch vždy pripadlo politikovi SMER-SD.

Spomedzi strán sa najlepšie darilo SaS, ktorá až štyrikrát zaznamenala najvyšší pomer pravdivostných výrokov. Iba v roku 2012 ju predbehla strana MOST-HÍD.

Fakticky najhoršou spomedzi politických strán bola strana SMER-SD, ktorý sa v rokoch 2010 a 2012 umiestnila posledná a v roku 2013 ju v nepresnostiach predbehli len nestranníci. Jedenkrát sa na poslednom mieste spomedzi strán umiestnili SNS (2011) a OĽaNO (2014).

Veľmi stručne sa dá povedať, že kľúčovou politickou témou posledných piatich rokov bola najmä ekonomika. V nej zároveň robila väčšina politikov často faktické chyby. Bývalý minister financií Ivan Mikloš (SDKÚ-DS) sa napríklad umiestnil v rokoch 2010 a 2011 v spodnej časti nášho rebríčka, keď horší z vtedajších koalíčných politikov bol len Béla Bugár (MOST-HÍD). Aj v roku 2012, ktorý bol z pohľadu faktickej správnosti Miklošov najlepší, sa ocitol za svojim nástupcom v druhej Ficovej vláde Petrom Kažimírom.

Richard Sulík je svetlá výnimka politika, ktorý sa zameriava často na ekonomické témy a štatistiky a napriek tomu zaznamenáva vysoko nadpriemerné pomery pravdivých výrokov. V porovnaní s jeho výsledkami v rokoch 2010 a 2011 však sledujeme pokles pravdivostných hodnôt a jeho nepresné výroky sa týkali často aj tém, ktoré prezentuje ako svoje hlavné - euroval, európska ekonomická kríza či Európska únia.

Ďalšou svetlou výnimkou je hneď z niekoľkých dôvodov Juraj Blanár, ktorý sa umiestnil ako jediný politik SMER-SD a zároveň jediný regionálny politik na prvej priečke v niektorom zo sledovaných rokov. Poslanec NR SR a zároveň predseda Žilinského samosprávneho kraja pritom vo svojich výrokoch počas kampane do volieb vo VÚC uvádzal pomerne často číselné údaje a štatistické porovnania. Jeho výsledok by mohol slúžiť ako pozitívny príklad v rámci strany SMER-SD.

Logicky základnou stratégiou politikov pri uvádzaní faktov - a najmä pri tých nesprávnych - je snaha ukázať seba, svoju stranu a vlastné dosiahnuté výsledky v čo najlepšom svetle a zároveň očierniť súpera. Veľmi často opakovanými nesprávnymi faktami sú preto nepresné uvádzanie ekonomických štatistík - zvyšovanie úrovne nezamestnanosti a hospodárskeho rastu v čase pôsobenia v opozícii a zlepšovania v čase vládnutia, zlepšovanie/zhoršovanie postavenia Slovenska v rámci porovnania s inými krajinami, alebo zvyšovanie/znižovanie počtu začatých/rozostavaných/dokončených kilometrov ciest či diaľnic.

2010

Rok 2010 bol poznamenaný parlamentnými voľbami, ktoré sa konali v júni a z ktorých vzišla koaličná pravicová vláda premiérky Ivety Radičovej. Portál Demagog.SK overil len niekoľko televíznych debát z obdobia pred voľbami, nedisponujeme preto rozsiahlym materiálom o tomto období. Napriek tomu, vieme odvodiť niekoľko tematických argumentov, ktoré boli pred voľbami použité.

Veľmi zaujímavým výrokom je tvrdenie Ivana Mikloša, že počas vlády Mikuláša Dzurindu klesla nezamestnanosť z 20 na 10 percent. Tento výrok bol následne používaný viacerými pravicovými politikmi aj v nasledujúcich rokoch. Portál Demagog.SK opakovane tento výrok označil za nepravdivý.

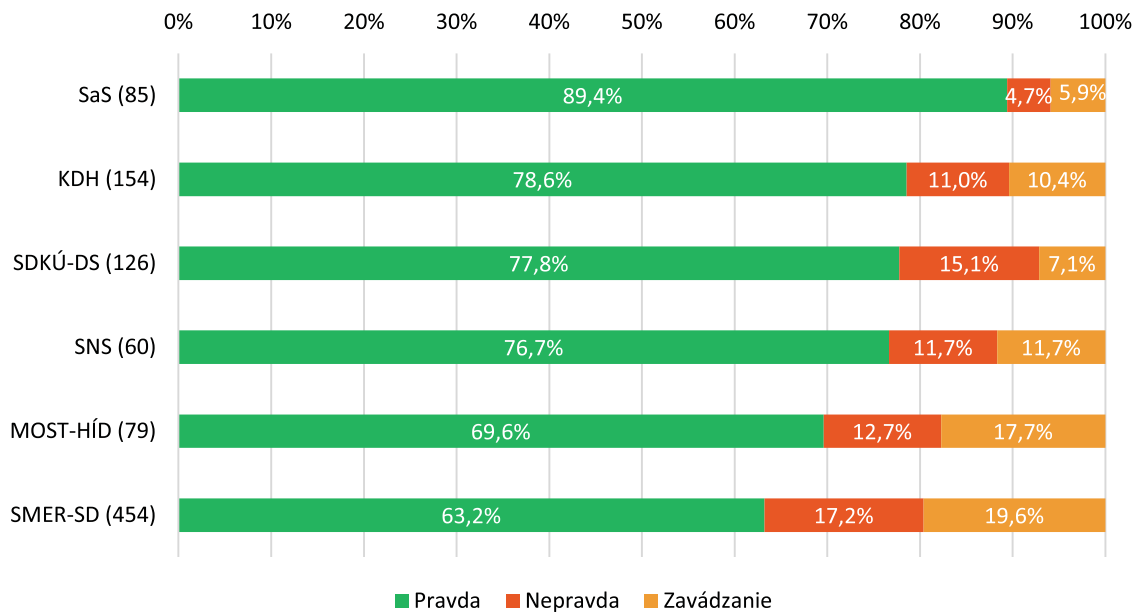
Po voľbách a výmene vlády začali politici strany SMER-SD obviňovať novú vládu Ivety Radičovej, že zastavila výstavbu diaľnic a rovnako tak hospodársky rast, ktorý bol vraj v čase odovzdávania vlády najrýchlejší v EÚ. Napriek tomu, že tieto tvrdenia neboli pravdivé, ich politici SMER-SD opakovali v rozličných obmenách po niekoľko nasledujúcich rokoch, dokonca aj po voľbách roku 2012.

Koaliční pravicoví politici zase vo veľkej miere zvalovali vinu za stav v krajine a nutnosť "uťahovať opasky" na predchádzajúce zadlžovanie, ktoré však často preháňali.

Graf č. 9: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2010

Graf č. 10: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2010

Poznámka: Politické strany HZDS (8), OĽaNO (15) a nestraníkov do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov.

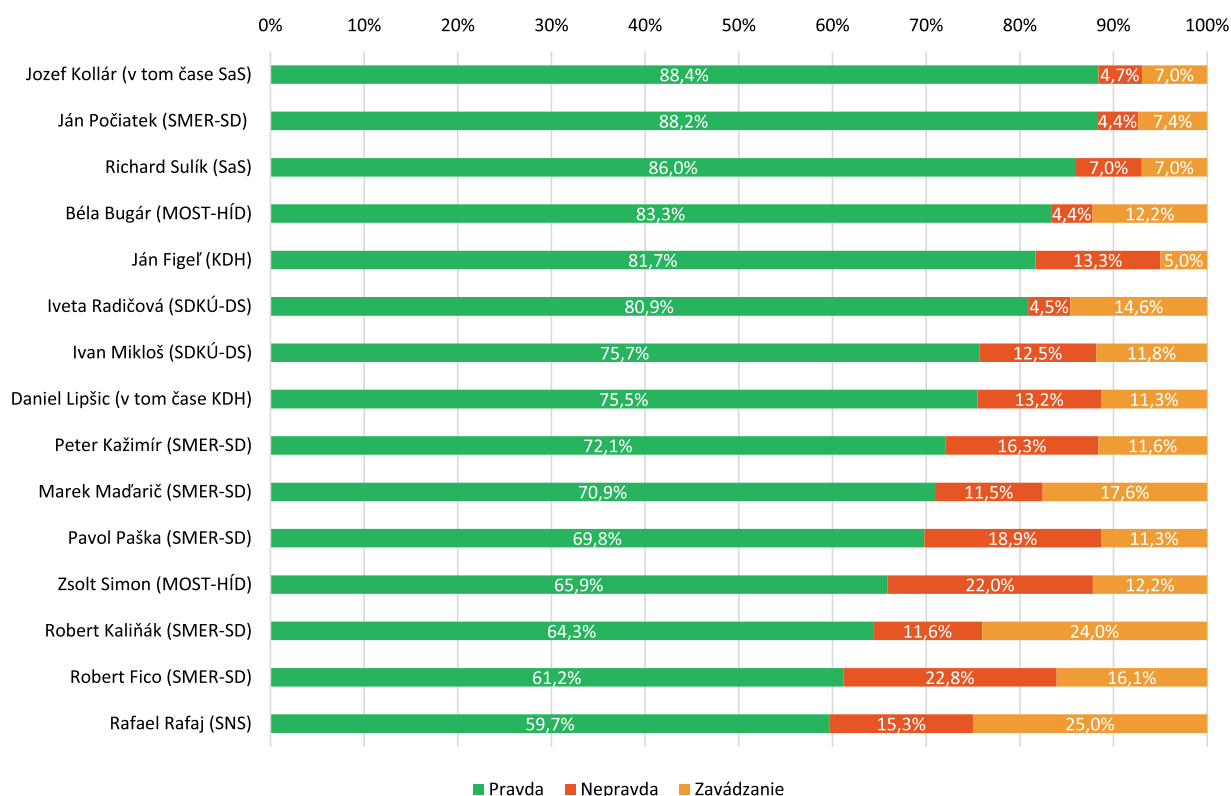
2011

Rok 2011 priniesol celú škálu politických situácií a tém. Na jednej strane, na oboch stranách pokračovali a ďalej sa rozvíjali argumenty predstavené už v minulom roku, napríklad čo sa týka diaľnic, zadlžovania, ekonomického rastu, ale aj vzťahov s Maďarskom a jazykovému zákonu. Na druhej strane sa postupne dostávali na povrch aj nové témy, súvisiace s novou vládou a jej vnútrokoaličných problémov. Tie samozrejme vyvrcholili pádom vlády kvôli otázke podpory eurovalu. Koncom roku 2011 sa tak zároveň začala predvolebná kampaň na predčasné voľby.

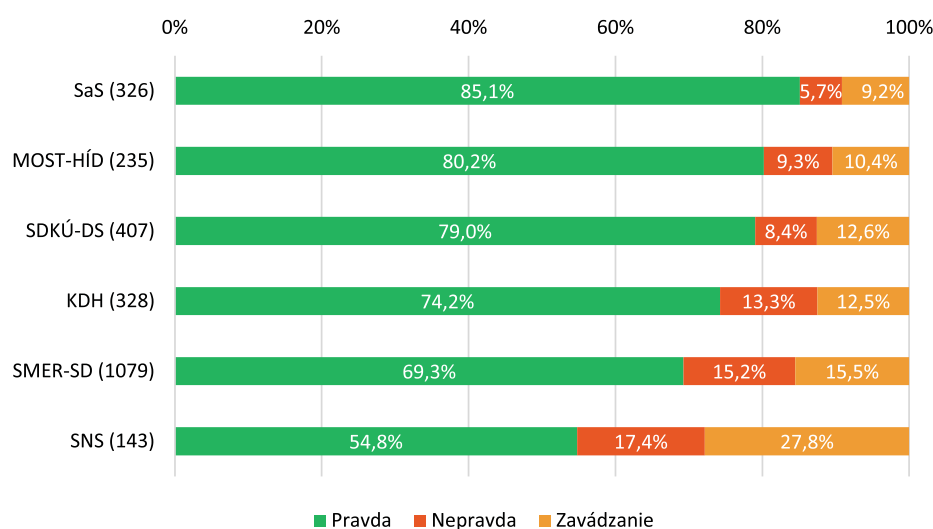
Koaliční politici väčšinou pokračovali v opakovaní výrokov často prehánajúcich ekonomické problémy Slovenska počas prvej Ficovej vlády a zároveň vyzdvihovali svoje úspechy pri znižovaní deficitu, keď napríklad Ivan Mikloš opakovane nepravdivo uvádzal, že Radičovej vláda znižuje (štrukturálny) deficit najviac v histórii.

Politici SMER-SD vyrazili do protiútok a sami začali obviňovať novú vládu so zadlžovania krajiny a na druhej strane argumentovali (nepravdivo), že počas ich vlády sa deficit nijako nelíšil od európskeho priemeru. Vznikla tak paradoxná situácia, kedy sa pravica a ľavica predháňala v obviňovaní, kto viac zadlžoval krajinu.

Graf č. 11: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2011

Graf č. 12: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2011

Poznámka: Politické hnutie OĽaNO (32) a nestraníkov (34) do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov.

2012

Podobne ako v roku 2010, aj v tomto prípade boli voľby významným medzníkom čo sa týka vystupujúcich politikov, preberaných tém a zaznamenaných nepresností. Predvolebný vývoj vo veľkej miere čerpal z nastaveného diskurzu z konca predchádzajúceho roku, pri čom politici neváhali opakovať nepravdivého či zavádzajúce výroky. Ivan Mikloš, ale aj Mikuláš Dzurinda, či Ján Figel' opakujú nepravdivý údaj o znížení nezamestnanosti z 20 na 10 percent počas vlád Mikuláša Dzurindu, či úrovni zadlžovania vlády Roberta Fica.

Robert Fico pridal do repertoáru opakujúcich sa nepresných výrokov aj ten, že Slovensko vraj malo v tom čase najvyššiu nezamestnanosť za posledných osem rokov. Strana SMER-SD si zase dala svojich niekoľko opakujúcich sa nepravdivých výrokov aj do volebných faktov - napríklad o najrýchlejšom ekonomickom raste pri odovzdávaní vlády v roku 2010, priemernom deficite v EÚ, či stavbe diaľnic.

Viacerí politici KDĽH zase pred voľbami vytiahli tému poslaneckej imunity, avšak odmietli uznať, že v minulosti nepodporili návrh SMER-SD o jej zrušenie.

Kým kauza Gorila a neskôr Sasanka zatriasli politickým svetom, na argumentačnej úrovni sa základné línie nezmenili a politici vo veľkej miere pokračovali v odvolávaní sa na ekonomické ne/úspechy.

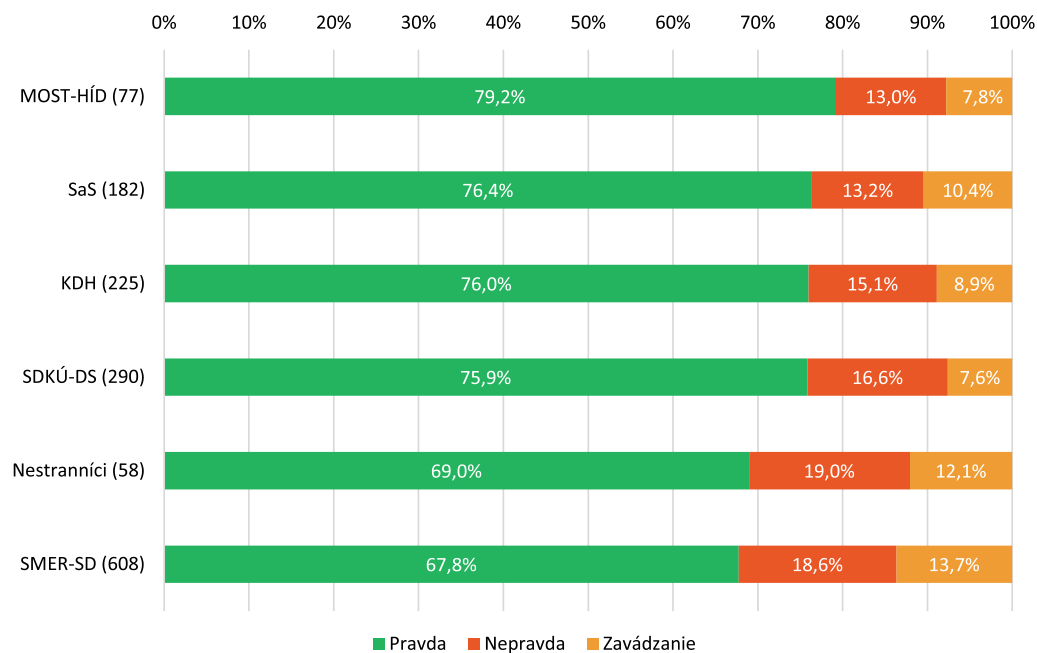
Výsledky volieb mali za následok okrem iného aj to, že pravica stratila jasné argumenty, ktoré často prinášal Ivan Mikloš a jej diskurz sa často trieštil. Pravica nenašla jasnú odpoveď na to, čo má byť jej hlavná téma v situácii, kedy SMER-SD rétoricky ovládol tému konsolidácie verejných financií. Dobrým príkladom je nepravdivý výrok, kedy politici SMER-SD tvrdili, že pravica pred voľbami oznámila, že bude konsolidovať zvyšovaním DPH, kým SMER-SD si vybral cestu priamych daní. Takéto jednoznačné vyjadrenie zo strany pravicových predstaviteľov sa nám však nepodarilo nájsť.

Príkladom "žabomyších" argumentačných sporov môže byť súboj Fica a Freša, kedy odhad nezamestnanosti na Slovensku na úrovni 13,5 % od Európskej komisie interpretoval Frešo ako 14 %, Fico ako 13 %, aby ho následne opravil Frešo, že sa jednalo o 13,9 %.

Graf č. 13: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2012

Graf č. 14: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2012

Poznámka: Politické strany SNS (13), OĽaNO (34) a do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov.

2013

Z pohľadu Demagog.SK sa zdá, že politici opakujú svoje nesprávne výroky menej často a okato ako v minulosti. Kým úroveň nepresných faktov sa výrazne nezmenila, chyby mali charakter chýb a odchýliek od reality a jednalo sa menej často o významný prvok pri stavbe argumentu. Stali sa už aj prípady, kedy si politici opravili dáta, ktoré boli hodnotené ako nepravdivé. Príkladom, ktorý nás samozrejme teší, bol aj minister financií Kažimír.

Neplatilo to však úplne a väčšina "oblúbených" chýb z minulosti boli v nejakej variante použité znova. Ľudovít Kaník sa napríklad opakovane vracia (nesprávne) k tomu ako mala poklesnúť nezamestnanosť počas Dzurindovej vlády, Kažimír zase opakuje výrok o najrýchlejšom raste v EÚ v čase odovzdávania vlády v roku 2010. Vrchol v opakovaní chýb prezentoval premiér Fico na koniec roka počas svojho hodnotenia a zároveň ohlásenia kandidatúry na prezidenta. Okrem iného po niekoľký krát uviedol nesprávny počet subjektov, ktoré strana SMER-SD integrovala. Kým Fico hovoril o ôsmich alebo siedmich, v skutočnosti sa jednalo o šesť politických strán.

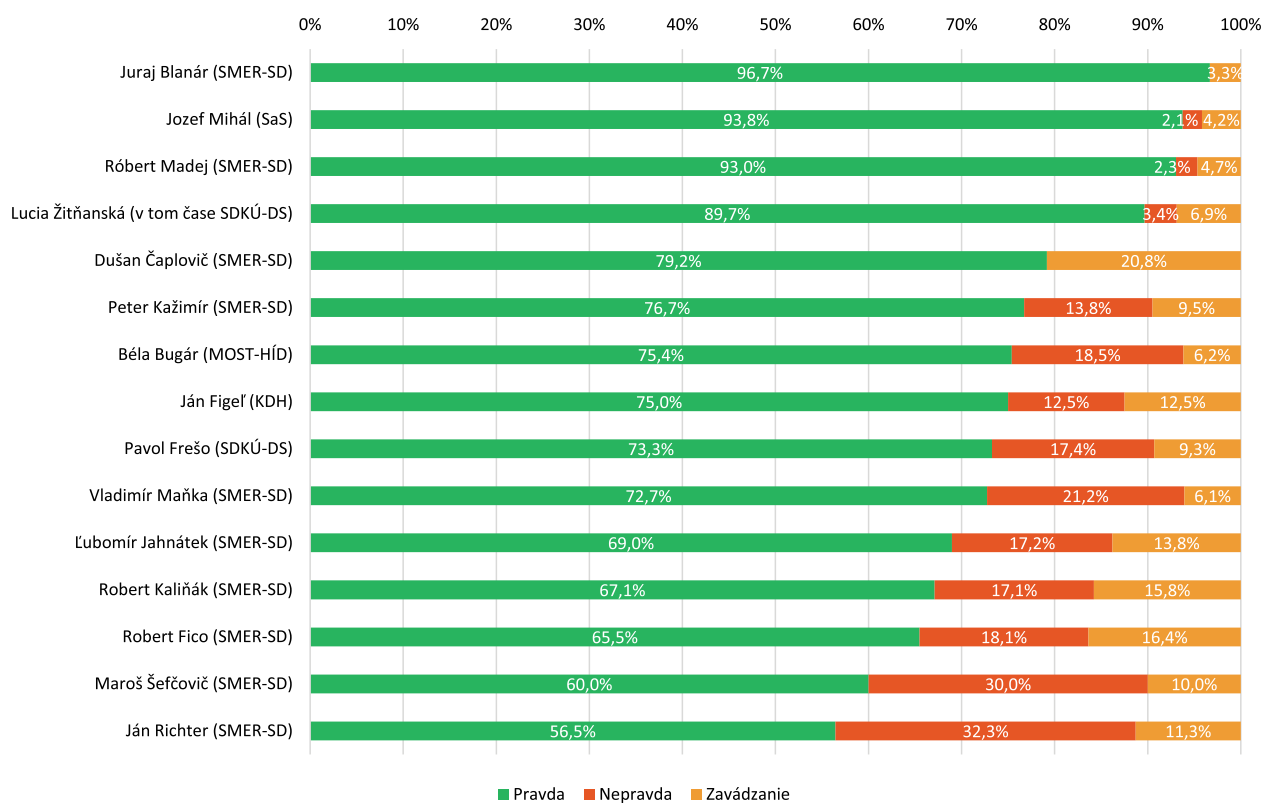
S postupujúcim časom Ficovej vlády sa pravica snažila hľadať si témy, na ktorých by mohla vládu SMER-SD kritizovať. Vďačnou témou sa stala nezamestnanosť, ktorá sa v danom období držala na vysokej úrovni. Napriek tomu, že sa táto téma opakovane objavovala a argumentovali ňou prakticky všetci diskutujúci, politici sa často netriafali do číselných údajov ani jedného z relevantných zdrojov, respektíve nesprávne interpretovali jej vývoj. Chybám pri nezamestnanosti sa u pravicových politikov nevyhli napríklad ani Pavol Frešo, Daniel Lipšic, Lucia Žitňanská, Béla Bugár, Ján Figeľ a ďalší.

Politici SMER-SD, napríklad minister práce Richter, na obvinenia reagovali napríklad poukazovaním na absenciu aktívnych politík zamestnanosti počas Radičovej. Obvinenia o nepriaznivom vplyve nového Zákonníka práce zase vyvracali citovaním rôznych odborníkov a zamestnávateľov, ktorí vraj nevidia negatívny vplyv. V oboch prípadoch si pomáhali opakovane nepravdivo. Okrem iného si pri obhajobe ekonomickej situácie často vládni politici pomáhali porovnaniami s vývojom v EÚ, kde však poradie Slovenska často vylepšovali oproti realite s cieľom vzbudiť pocit, že si vedíme relatívne dobre.

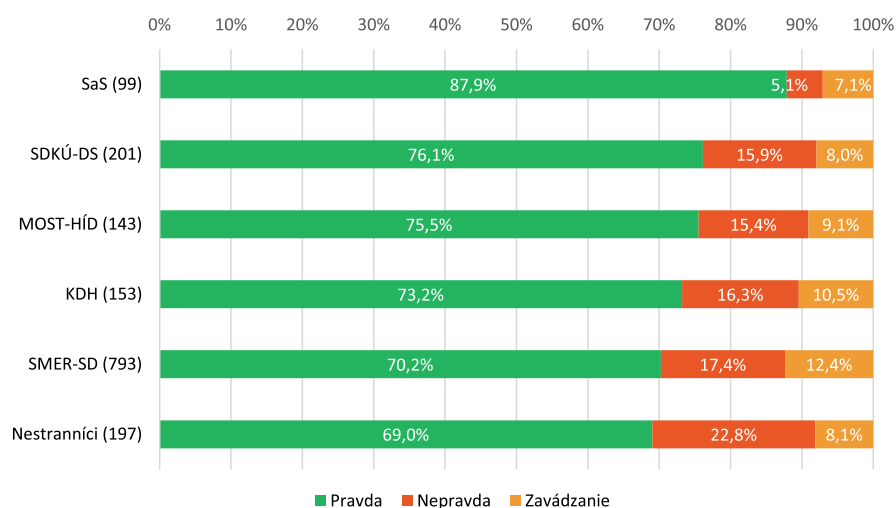
Viacerí politici SMER-SD, napríklad minister vnútra Kaliňák, ale aj premiér Fico, začali vyťahovať prípad tunelu Sitina ako kauzu Radičovej vlády. Ich údaje však nie vždy sedeli.

Okrem toho sa aj v tomto roku kontinuálne riešila téma okolo generálneho prokurátora, ktorá sa v závislosti od reálneho vývoja dostávala do centra diania. Politici SMER-SD napríklad viackrát nesprávne tvrdili, že pravica porušila nepísané pravidlo o podpore naprieč spektrom keď zvolila na post Jozefa Čentéša. Pravdou však je, že už pred tým bol minimálne jeden z generálnych prokurátorov zvolený bez širšej politickej podpory. Chyby pri interpretácii vývoja však robili prakticky všetci, čo sa týkalo vo veľkej miere aj ex-prezidenta Gašparoviča.

Graf č. 15: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2013

Graf č. 16: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2013

Poznámka: Politické strany SMK (20), OĽaNO (25), ĽSNS (23), NOVA (29) a do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov.

Rok 2014 bol poznačený hneď troma voľbami, ktoré do značnej miery poznačili mediálny a politický diskurz a aj reálny vývoj. Napriek tomu, pokračovali aj mnohé z nastolených tém, čomu pomáhalo samozrejme prepojenie medzi kandidujúcimi politikmi na jednotlivé posty. Argumenty o domnelých vlastných úspechoch a oponentových neúspechoch na celoštátnej úrovni tak boli prezentované ako pádne dôvody pre zisk úradu v Bruseli, obci, či Grasalkovičovom paláci. Možno aj vďaka týmto voľbám a špeciálnemu pokrytiu zo stany Demagog.SK si politici snažia dávať pozor na jazyk - premiér Fico napríklad niekoľko krát povedal, že dúfa, že ho Demagog nebude chytáť za slovo. Rovnako nás teší, že naše zistenia boli niekoľko krát použité zo strany moderátorov a stali sa diskusnou témou.

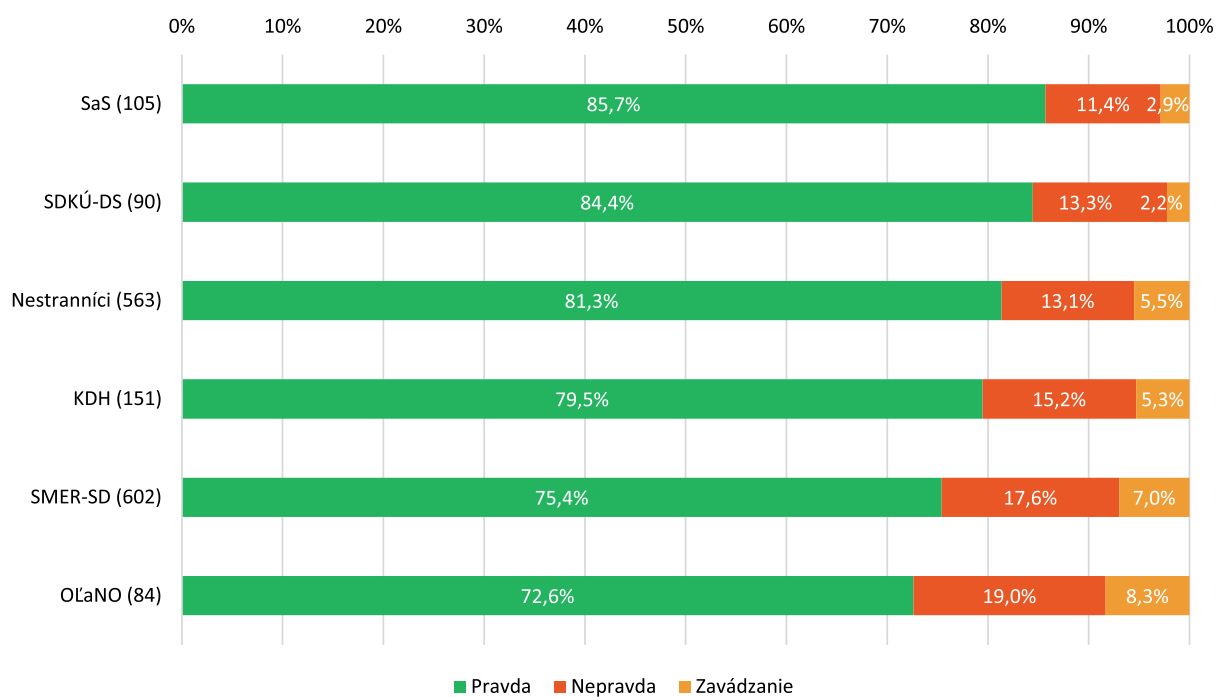
Politici SMER-SD (vrátane premiéra Fica či ministra Kažimíra) viac násobne opakovali výrok o tom, že nikdy neprivatizovali. Nie je to však pravda - počas ich vlády sa privatizovali teplárne v Prešove. Ďalší z nových výrokov, ktoré zaradili vládni politici do svojich argumentačných repertoárov, bol výrok o historickom zvýšení minimálnej mzdy. Zvýšenie však nebolo historicky najvyššie.

Pokračujú tuhé boje na poli nezamestnanosti, keď vládni a opoziční politici šermujú s percentami, počtami nezamestnaných a vytvorenými pracovnými miestami, vrátane ich časových a priestorových porovnaní. Chybuje sa na všetkých stranách a to aj pri explicitnom odvolávaní sa na niektoré z relevantných štatistík, napríklad Eurostat či Štatistický úrad.

Graf č. 17: Najčastejšie overovaní politici podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým overiteľným výrokom v roku 2014

Graf č. 18: Strany podľa pomeru pravdivých výrokov ku všetkým výrokom (bez neoveriteľných) v roku 2014

Poznámka: Politické strany MOST-HÍD (47), Sieť (45), SNS (33), SMK (26), NOVA (25) a do celkovej štatistiky nezaraďujeme pre relatívne malý počet výrokov.

7. ŠPECIÁLY

Okrem pravidelných nedeľných relácií Demagog.SK overil v priebehu piatich rokov aj viacero špeciálov či netradičných výstupov. Najčastejšie sa jednalo o predvolebné témy, kde sme overovali rôzne formáty diskusií s kandidátmi, alebo ich predvolebné materiály.

Príkladom netradičných výstupov bolo hodnotenie tzv. vládných faktov, ktoré strana SMER-SD publikovala v lete 2013, samostatného vystúpenia Roberta Fica pri hodnotení roka 2013 a oznámení prezidentskej kandidatúry, alebo overovanie vystúpení slovenských poslancov v Európskom parlamente.

PARLAMENTNÉ VOĽBY 2012

Pred parlamentnými voľbami Demagog.SK overil fakty, ktoré hlavné politické strany využili vo svojich volebných programoch. Najviac faktov v programe mala strana SaS - 51, z ktorých sedem sme hodnotili ako nepresných. Druhý najvyšší počet faktických údajov mala strana SMER-SD, pri ktorej sme z 28 faktov hodnotili ako nepresných deväť. Naopak, Most-Híd mala vo svojom programe len jeden faktický údaj (neoveriteľný) a SNS šesť (z toho jede zavádzajúci).

VOĽBY DO VÚC 2013

Počas volieb do vyšších územných celkov (VÚC), ktoré sa konali na jeseň 2013, overil Demagog.SK celkovo 405 výrokov v 15 diskusných reláciách. Overili sme výroky vo všetkých krajoch s výnimkou Trenčianskeho kraja (z časových a kapacitných dôvodov). V krajoch, v ktorých bolo druhé kolo, sme overovali aj dvakrát. Okrem toho sme overili štyri debaty politikov, ktoré hodnotili výsledky volieb do VÚC. Z kapacitných a časových dôvodov sme v niektorých prípadoch overovali len najväznejších kandidátov.

Zo základných štatistík možno zistiť, že pomer nepresných výrokov na VÚC úrovni bol približne rovnaký ako v celkových štatistikách sezóny. Zaujímavým zistením je však to, že podiel zavádzajúcich výrokov bol v prípade VÚC o polovicu nižší ako je to v prípade „veľkej politiky“ a naopak, počet nepravdivých výrokov bol vyšší v prípade VÚC. To môže byť spôsobené tým, že politici na VÚC úrovni boli menej sofistikovaní pri ohýbaní faktov a tiež, že dochádzalo k veľkému počtu výrokov, v ktorých politici hyperbolizovali údaje - čo hodnotíme ako nepravdivý výrok. Najviac fakticky nekorektných výrokov bolo spôsobených tým, že mnohí politici buď nepoznajú, alebo zámerne ohýbajú štatistiky o nezamestnanosti a čísla o úbytku počtu žiakov na stredných školách. Množstvo politikov za svoj vyhradený čas nepovedalo v prvom kole žiaden alebo len minimum faktických výrokov. Ničím výnimočným nebolo, keď politici neodpovedali na otázku moderátora alebo ju odbili všeobecnými frázami. Častokrát politici skôr namiesto odpovede reagovali spätnou otázkou na moderátora alebo debatného súpera.

Podrobnejšia analýza týchto volieb sa nachádza v dokumente Vysvedčenie politikov: 2013/2014, (dostupné TU).

PREZIDENTSKÉ VOĽBY 2014

Prezidentské voľby na Slovensku vnímame ako vrchol diskusnej sezóny 2013/2014. Vysoká dôležitosť volieb, ich úzke prepojenie na individuálne osobnosti kandidátov a aj vysoká relevancia ich osobných vystúpení, robili diskusie medzi kandidátmi zaujímavými a relevantnými. Demagog.SK preto venoval predvolebným diskusiám veľkú pozornosť. Celkovo Demagog.SK overil 517 výrokov kandidátov na prezidenta, čo predstavovalo viac ako v ostatných dvoch voľbách v sezóne. Prezidentské voľby predstavovali takmer štvrtinu zo všetkých výrokov, ktoré Demagog.SK v diskusnej sezóne overil. Prezidentskí kandidáti dosiahli podľa štatistík Demagog.SK nadpriemerne dobré výsledky.

V priemere sedem z desiatich výrokov bolo pravdivých a približne každý piaty výrok sme hodnotili na základe verejne dostupných zdrojov ako fakticky nepresný. Ide o lepšie výsledky než vo voľbách do VÚC a sezóny mimo volieb. Špecifikom prezidentských debát bolo používanie neoveriteľných výrokov vo väčšej miere, ako je slovenský priemer.

Tieto relatívne dobré výsledky kandidátov na prezidenta môžeme interpretovať niekoľkými spôsobmi. V prvom rade možno predpokladať, že kandidáti na prezidenta by mali predstavovať "to najlepšie, čo máme" - teda najkvalitnejších politikov s dobrým tímom ľudí. To by sa malo prejavovať v lepšej práci s faktami. Druhým dôvodom môže byť opäť špecifickosť prezidentského úradu, keďže kandidáti v diskusiách hovorili všeobecnejšie, o širších témach, alebo o svojich kvalitách a minulých úspechoch. V porovnaní s pravidelnými nedeľnými debatami, kde sa diskusie často dotýkajú technických, číselných a iných detailných údajov, v prezidentských debatách sa kandidáti nemuseli vyjadrovať detailne o témach, v ktorých sa necítili komfortne.

Podrobnejšia analýza týchto volieb sa nachádza v dokumente Vysvedčenie politikov: 2013/2014, (dostupné TU).

VOĽBY DO EURÓPSKEHO PARLAMENTU 2014

Demagog.SK pred voľbami do Európskeho parlamentu sledoval prácu súčasnej 13-člennej slovenskej delegácie a taktiež kandidátov na europoslancov. Overili sme viac ako 200 výrokov u 16 kandidátov z rôznych politických strán. Fakticky nepresných bolo takmer 50 výrokov. Podiel pravdivých výrokov dosiahol hranicu 70 %, porovnateľne s prezidentskými diskusiami. Čísla však ukazujú, že eurokandidáti hovorili nepravdivé a zavádzajúce výroky relatívne častejšie ako prezidentskí kandidáti a blížili sa skôr k priemeru v celkových štatistikách Demagog.SK.

Zo zvolených europoslancov Demagog.SK neoveril šiestich, ktorí sa nezapojili do hlavných predvolebných diskusií - Boris Zala (SMER-SD), Miroslav Mikolášik (KDH), Branislav Škripek (OĽaNO), József Nagy (MOST-HÍD), Jana Žitňanská (NOVA) a Monika Smolková (SMER-SD - náhradníčka za Maroša Šefčoviča, ktorý sa svojho mandátu vzdal v prospech kandidatúry na eurokomisára). Naopak, overili sme niekoľkých výrazných kandidátov, ktorí sa zapojili do predvolebných diskusií, no napokon sa do parlamentu nedostali, napr. Jozefa Viskupiča (OĽaNO), Andreja Danka (SNS), Jána Oravca (SaS), alebo Katarínu Nevedálovú (SMER-SD).

Podrobnejšia analýza týchto volieb sa nachádza v dokumente Vysvedčenie politikov: 2013/2014, (dostupné TU).

KOMUNÁLNE VOĽBY 2014

Demagog.SK overil predvolebné diskusie kandidátov do všetkých krajských miest a následne analyzoval, či fakty v jednotlivých mestách hovoria jasnou rečou v prospech alebo neprospech niektorého z kandidátov.

Najjednoznačnejšia bola situácia v Trenčíne. Súčasný primátor Richard Rybníček a nezávislý kandidát so širokou podporou politických strán opozície aj koalície si počínal z nášho hľadiska najlepšie. Použil ďaleko najviac faktických údajov a nechyboval ani raz. Jeho oponenti, s výnimkou Tomáša Vaňa, sa mu však nevyrovnali. Najhoršie skóre si pripísal dlhoročný primátor mesta Jozef Žiška, ktorý chybil vo viac než 50 percentách svojich výrokov.

V Bratislave proti sebe stáli traja silní kandidáti. Bývalého primátora Milana Ftáčnika s podporou SMER-SD vyzýval Milan Kňazko s podporou šiestich stredopravicových strán a nezávislý kandidát Ivo Nesrovnal. S čistým štítom z nášho pohľadu neprešiel ani jeden, Milan Ftáčnik však nazbieral najvyšší počet nepresných výrokov.

V Košiciach sa po odstúpení niekoľkých kandidátov a po udalostiach v rezorte zdravotníctva, voľby vnímali ako referendum o Smere. Súčasného primátora a zároveň poslancu NR SR za Smer Richarda Rašiho vyzýval bývalý primátor Rudolf Bauer, ktorého podporovala široká koalícia stredopravicových strán. Kým Raši použil v debate viac faktických údajov, bol to Bauer, kto podľa našich zistení chybil dva krát, oproti iba jednému Rašiho omylu.

Najviac nepravdivých výrokov si v diskusii v Nitre pripísal súčasný primátor Jozef Dvonč (SMER-SD, KDĽ, SNS). Bol však aj jediný, kto s faktickými údajmi vo svojom prejave pracoval - kým za daný čas stihol svoje argumenty oprieť o 16 faktov, jeho protivník Ján Kovarčík (NaS, Právo a Spravodlivosť) použil faktických tvrdení len tretinu a kandidátka strany SIEĽ Dominika Tekeliová dokonca iba dve.

V najzadĺženejšom krajskom meste - Žiline, sme overovali výroky až piatich záujemcov o kreslo primátora. Z kandidátov, ktorí použili fakty viac než raz však bez nepresností nezostal nikto.

V Banskej Bystrici s faktickými údajmi pracoval takmer výlučne vtedajší primátor Peter Gogola (nezávislý), ktorý si pripísal jeden zavádzajúci výrok. Jeho hlavní oponenti Ján Nosko (nezávislý s podporou SMER-SD, SDKÚ-DS, SNS a SMS) a Pavol Bielik však zaznamenali len tri, respektíve jeden faktický výrok v celej diskusii.

V Prešove bola diskusia pomerne vyrovnaná - všetci traja najvýraznejší kandidáti si pripísali ako pravdivé, tak aj nepravdivé výroky.

Diskusiu v Trnave sme označili ako najpokojnejšiu - kandidáti si nahrávali a zdôrazňovali pozitívne finančné hospodárenie mesta. Bez faktickej chyby vyšiel zo súboja len nezávislý kandidát Peter Bročka.

Našu analýzu predvolebných diskusií kandidátov na post primátora v krajských mestách publikoval Denník SME (dostupné TU).

Pät rokov s Demagog.SK

Analýza projektu Demagog.SK

Autori: Veronika Hincová Frankovská, Matúš Sloboda, Richard Q. Turcsányi

Za pomoc pri príprave analýzy ďakujeme Lenke Zagibovej a Kataríne Ďurecovej

Grafické spracovanie: Martin Burgr

Kontakt: info@demagog.sk, www.demagog.sk

Inštitút SGI, Gajova 4, 811 09 Bratislava

Slovak Governance Institute
Inštitút pre dobre spravovanú spoločnosť

newton media

Mládež
v akcii

STEFAN
BATORY
FOUNDATION